

kos9

Anže Sever in Anja Zver

**POGOVOR OB NASTAJANJU
ZVOČNE VZPOSTAVITVE ROB**

17. julij – 14. avgust 2018

AZ: Za nama je aprilska razstava v Galeriji Simulaker, kjer si predstavil projekt Prag (2018). Ta se je osredotočal na zvok kot materijo in na zvočno valovanje, ki ga ne zaznavamo le slušno, ampak ga lahko in tudi ga vsakodnevno fizično začutimo kot tresljaje, fizično silo. Rekel si, da si raziskave zvoka kot fizikalnega pojava prvič manifestiral v projektu Pritisk (2014). Zelo očitno si obe deli predstavil kot ambientalni zvočni vzpostavitvi, ki delujeta v danih arhitekturah galerijskih prostorov in nas vizualno usmerjata le na spogledovanje z arhitekturnimi elementi. Vidiš delo Prag kot nadgradnjo dela Pritisk?

AS: Ja, temu bi lahko tako rekli. Nadgradnja v smislu tega, da je korak bližje temu kar raziskujem. Zvok nastopa kot medij s katerim lahko zaenkrat najbolj natančno pokažem, kaj me zanima in mi ne da miru. Težko bi rekel, da res raziskujem zvok.

AZ: Kaj torej raziskuješ skozi medij zvoka?

AS: Raziskujem odnos človeškega uma in telesa do zunanjih pojavov. Zanima me predvsem fizikalnost prostora v katerem obstajamo. Ta se velikokrat izmuzne našim čutom. Z zvočnimi poizkusi skušam fizikalnost prestaviti v nekaj neposredno zaznavnega.

AZ: Se kar strinjam, če sodim po sebi; ne namenjam ravno veliko pozornosti snovnim lastnostim prostora oziroma opazim tiste, ki so očitne, na primer fizične ovire. Praznega prostora niti ne ozaveščam; razen, kadar sem pred postavljanjem razstav in dojemam galerijo kot prazen prostor, pripravljen za postavitve. Projekt Prag je bil zame prvi projekt, ki je pustil galerijski prostor prazen v smislu, da v njem ni bilo fizičnih ume-

tniških del, objektov. Prostor si napolnil z valovanjem zvoka. Ponekod so v praznem prostoru nastala območja močnega pritiska na telo, drugje so se ob isti frekvenci pojavila zatišja in pritisk, ki ga telo ne začuti kot kaj posebnega, ker je vsakdanji, normalen. Ob projektu Prag se mi zdi očitno, da z zvokom raziskuješ fizikalnosti tako praznega prostora kot prostora fizičnih mas (arhitekturne elemente, človeškega telesa). Se ju lotevaš na isti način ali opažaš sedaj, ko je v nastajanju tretji v seriji tvojih zvočnih projektov – delo Rob, tudi kakšne razlike v svojem raziskovalnem procesu? Lahko poveš, kako se v procesu lotevaš raziskovanja fizikalnosti prostora z zvokom?

AS: Vselej gre za trialanderrorprincip. Najprej si zastavim cilj, ki je skoraj vedno ustvariti motnjo v vsakdanjem. Skozi poizkuse v različnih prostorih in z različnimi inštrumenti; bodisi so to zvočniki ali, kot pri novem delu Rob, zvočniki brez membrane. Iščem predvsem trenutke ali okoliščine, ki na moje telo oziroma telo gledalca najbolj vplivajo. Tako skušam biti z novim delom še bolj natančen in gledalcu omogočiti močno motnjo v vsakdanjem doživljanju snovnosti prostora. Mislim, da bistvenih razlik od prejšnjih procesov raziskovanja ni, razen, da se vedno bolj oddaljujem od zvoka kot nečesa slišnega in skušam uporabljati zvok kot fizično silo, ki se jo čuti telesno.

AZ: Tvoja dela so primarno čutno doživljajska, gledalca usmerjajo v izkustvo fizikalne realnosti skozi ustvarjanje motenj, kot si že večkrat omenil. Če vzamem primer zvoka, s katerim gradiš tudi delo Rob, je ta medij prisoten v naši okolici ves čas in ga zaznavamo kot motnjo le v določenih okoliščinah (na primer hrup). Enako samoumeven je obstoj svetlobe, vlage, vonjav, pritiska, ki nas zmotijo le, kadar odstopajo od stanja, ki ga posameznikovo telo sprejema kot normalnega. Pa vendar, telesna doživljanja posameznikov niso objektivna. Motnje, ki jih želiš

ustvariti, se zgodijo – če se poigram z naslovom – na robu med telesom in okoljem, ki nikoli nista v enakih pogojih. Obiskovalec tako ob tvojih delih raziskuje fizikalnost prostora skozi svoje telo zelo subjektivno. Kaj je tisto normalno stanje zvoka, ki je izhodišče za gradnjo tvojega dela in ne predstavlja motnje večini posameznikov?

AS: Mislim, da je izhodišče vedno v nečem slišnem in skoraj vedno so to nizke frekvence. Zvok skušam šele skozi proces pretvarjati iz slišnega doživljanja v haptično doživljanje. Pri tem postane ključno to, skozi kateri medij nek čisto slišen zvok predstaviti na način, ki ga bo gledalec dojel kot motnjo ali nekaj nenavadnega. Izhodišče bi bila lahko tudi glasba ali vsakdanji zvoki – nekaj, kar je primarno zaznavno s sluhom.

AZ: Za predstavitev del Pritiskin Rob gradiš konstrukcije, ki jih sama dojemam kot galerijsko pohištvo med ali v katerega umeščaš svoja zvočna dela. Ob enem pa verjetno služijo konstrukcije tudi kot mediji, ki jih omenjaš in skozi katere skušaš slišen zvok predstaviti kot nekaj nenavadnega oziroma ga pretvoriti v motnjo? Kakšne medije (materiale) uporabljaš? Preizkusil si verjetno tudi takšne, ki niso ustvarjali želenega učinka ...

AS: Pri vseh mojih delih je bil proces realizacije podoben. Najprej ugotovim, da me nekaj zanima, in o tem razmišljam, dokler ne dobim ideje, kako zamišljam realizirati. Medij in material izbiram glede na samo idejo. Izberem medij, s katerim menim, da bom lahko natančno prikazal, kar želim sporočiti. To prinese s sabo veliko eksperimentiranja in posledično spodrsnjave, skozi spodrsnjave pa najdem rešitve. Vsekakor je izbira odvisna tudi od financ, ki so v danem trenutku na razpolago. Velikokrat me vizualni del ne zanima in se izogibam estetiziranju del, če menim, da tega ne potrebujejo.

AZ: V najinem zadnjem Skype pogovoru sem izvedela, da veliko prebiraš znanstvene razlage o fizikalnih pojavih in fizikalnih sistemih, ki obstajajo v prostoru, v katerem bivamo. So znanstvene teorije morda tudi izhodišča za sporočilnost tvojih del? Kaj želiš sporočiti z delom Rob?

AS: Teorije v kvantni mehaniki so v veliko primerih zelo proti intuitivne, paradoksalne, absurdne. Zame neskončen vir čudenja in zmede. Izhodišča sporočil za moja dela niso teorije, vendar moj odziv na njih. Občutek, ki ga dobim, ko izvem na primer, da lahko en delec obstaja na dveh lokacijah hkrati in je še vedno en delec, je nekaj kar hočem pokazati ostalim; gledalcu omogočiti občutek naivnega skoraj otroškega čudenja nad svetom. V svojih delih v bistvu nimam sporočila, ampak bolj usmeritve v nekaj, kar želim pokazati. Torej teorije o kvantni mehaniki nastopijo kot katalizator za misel in čudenje, ki ga skušam na različne načine pokazati in vzbuditi drugim.

AZ: V začetku pogovora si rekel, da je zvok le medij, s katerim obiskovalcu pokažeš svoje zanimanje za raziskovanje fizikalne realnosti. Da z njim raziskuješ odnos človeškega uma in telesa do zunanjih pojavov, do dožemanja okolice, in da primarno v svojih delih ne raziskuješ zvoka. Vendar si prav tako tudi njega raziskoval kot fizikalni pojav, kar ti verjetno omogoča, da z njim suvereno gradiš zvočna dela. V knjigi Sounds, ki si mi jo sposodil, Casey O'Callaghan v grobem predstavlja dve stališči piscev oziroma raziskovalcev zvoka; nekateri ga opisujejo kot čutno zaznavne lastnosti predmetov, drugi kot samostojne entitete, ki vsebujejo lastnosti slišnega (višino tona, glasnost, zven). Kakšno je tvoje stališče do teorij zvoka, kaj te pri njih najbolj čudi? Ali na podlagi katere določene teorije zvoka tudi vzpostavljaš zvočne situacije svojih del?

AS: Knjiga Sounds je odlično potovanje skozi misel o zvoku, zvočnosti in našem dojetanju le tega. Zanimivo je razmišljati o zvočni percepciji, v razmerju do vizualne, kako se v bistvu velik del filozofske misli gradi na vizualni percepciji in je ta zvočna skoraj malo pozabljena. Skozi to optiko se mi zdi zvočnost zelo zanimiva, hkrati pa ni le zvočna ampak močno haptično zaznavna. Zaradi teh lastnosti zvoka me ta kot medij zelo zanima, saj lahko mutira v različne oblike dražljajev v zelo različnih intenzivnostih. Zvok je lahko popolnoma surova sila, ki telo spravljaja v nelagodni položaj, lahko je glasba, ki po možganih pošilja serotonin. V obeh primerih pa to počne z intenzivnostjo, ki je vizualni del percepcije ne more imeti, saj je zvok venomer nekako skrit, je neviden ampak zelo prisoten.

CV: ANŽE SEVER (1991, Slovenj Gradec)

Anže Sever študira na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje, Univerza v Ljubljani. Pod vodstvom Tevža Logarja je v okviru Društva umetnikov (DUM) sodeloval na štiri-letnem (2013-2017) razstavnem projektu, katerega namen je bil vzpostaviti model dolgoročnega sodelovanja institucij z mlajšimi avtorji. Samostojno je razstavljal v Muzeju sodobne umetnosti Metelkova, Ljubljana (serija razstav Prepih), v Muzeju premogovništva Slovenije, Velenje in v Galeriji Simulaker, Novo mesto.

Avtorja: Anže Sever in Anja Zver

Urednica: Anja Zver

Oblikovanje: Miha Erjavec

Produkcija in organizacija: Zavod Projekt Atol

Koprodukcija publikacije: KOS

Publikacija Kos 9 je bila izdana ob razstavi Anže Sever: Rob
(21. – 31. avgust 2018, Cirkulacija 2).

Program Zavoda Projekt Atol podpirata Ministrstvo za kulturo
RS in Mestna občina Ljubljana.

ZAVOD PROJEKT ATOL

K **S**

